

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. ՂԱԶԱՐՅԱՆ, Շ. ՄԻՆԱՍՅԱՆ

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԱՌՑ ՀԱՅԵՐԵՆԻ ՇԱՐԱՀՅՈՒՄԱԿԱՆ
ԱՆԿԱՆՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՊԱՐԶ ՆԱԽԱԴԱՍՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ..... 9

Կ. ԱՄԻՐԻԱՆՅԱՆ

ՆԵՐԳՈՐԾԱԿԱՆ ՍԵՌԻ ԵՐԿԱՐԺՈՒՅԹ ԲԱՅԵՐԻ
ԿԱՊԱԿՑԱԿԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԱՆՁՆԱՆԻՇ
ԳՈՅԱԿԱՆ ՈՒՂԻՂ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ՀԵՏ..... 18

Ս.ԲԱԼԱՅԱՆ

ԱԴԻԲԵԶԱՆԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ԱԳՐԵՄԻԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԵԴԻԱՅՈՒՄ 2020Թ. ՄԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 27-ԻՆ
ԱՐՑԱԽԻ ԴԵՄ ՍԱՆՁԱԶԵՐԾՎԱԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԵՏՈ..... 25

Ն.ԴԱՎԹՅԱՆ

Կ. ԶԱՐՅԱՆԻ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ «ՆԱՎԸ ԼԵՌԱՆ ՎՐԱ»
ՎԵՊԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ԱՎԱԳ
ԴՊՐՈՑՈՒՄ..... 31

Ա.ԴՈԼՈՒԽԱՆՅԱՆ, Մ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԼԵՌԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅԱՆ
ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ ՏԻՊԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ «REGNUM»
ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ
(ղարաբաղյան 44-օրյա պատերազմի օրինակով)..... 41

Ա.ԴՈԼՈՒԽԱՆՅԱՆ, Ս.ԱԴԱՍՅԱՆ

ԱՐՑԱԽԻ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ..... 46

Ա. ԴՈԼՈՒԽԱՆՅԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱԴԴՅԱԼՆԵՐԸ ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ.... 53

Ն. ՍԱՐՈՅԱՆ

ԲԱՌԱՅԻՆ ԿՐԿՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՉԱՐԵՆՑԻ
ՈՒԹՅԱԿՆԵՐՈՒՄ ԵՎ ՏՐԻՈԼԵՏՆԵՐՈՒՄ..... 63

Ն. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՄՇԱԿՈՒՅԹՆԵՐԻ ԲԱԽՄԱՆ ԵՎ ԻՆՔՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՐՈՒՍՏԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ Շ. ՇԱՀՆՈՒՐԻ «ՆԱՀԱՆՁԸ ԱՌԱՅ ԵՐԳԻ» ՎԵՊՈՒՄ.....	72
---	----

Ա. ՄԻՐԶՈՅԱՆ

ՊՈՍՏՄՈՂԵՌՆԻԶՄԸ ՀԱՅ ՊՈԵԶԻԱՅԻ ՄԵԶ.....	89
--------------------------------------	----

ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ

Հ. ՂԱԶՈՅԱՆ

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԵԶՐՈՒՅԹՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԵՎ ՍՏՈՒԳԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ.....	100
--	-----

Ի. ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԵՐԻՏԱՍՍԱՐԴՆԵՐԻ ՍԼԵՆԳՈՒՄ ՓՈԽԱՌՅԱԼ ՄԻԱՎՈՐՆԵՐԻ ԱԿՏԻՎ ԲԱՌԱԿԱԶՄԱԿԱՆ ՀԱՐՄԱՐԵՅՄԱՆ ՄԱՍԻՆ.....	108
--	-----

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Վ. ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

ՖՐԱՆԿՈ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐԻ ՀԱՐՅԸ.....	115
---	-----

Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ԱՐՅԱԽՅԱՆ ՀԻՄՆԱՀԱՐՅԸ ԹՈՒՐԹ-ԱՂԻԲԵԶԱՆԱԿԱՆ ԶԱՎԹՈՂԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ/1918-1920թթ./: ԱՂԻԲԵԶԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԽԵՂԱԹՅՈՒՄՆԵՐԸ.....	127
---	-----

Վ. ԲԱԼԱՅԱՆ

ՊԱՆԹՅՈՒՐՔԻԶՄԸ ԵՎ ԱՐՅԱԽԱՀԱՅ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ (1991-2021թթ.).....	144
---	-----

Ի. ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

ԿԻՆ ԲՈՒԺԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԸ ԱՐՅԱԽՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՒՄ.....	156
---	-----

Ռ. ԳԱԼՉՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ԱՐՅԱԽԸ ՕՏԱՐՆԵՐԻ ՔԱՐՏԵԶՆԵՐՈՒՄ ԵՎ 1918-2021 թթ. ՄԱՀՄԱՆԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.....	168
---	-----

Հ. ՄԱՐՈՒԹՅԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱՂԻՐՈՒԹՅԱՆ ԹԵՄԱՆ ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ.....	186
---	-----

Մ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՆՈՐ ՍԵՐՆԴԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄՆԵՐԻ ՎԱՐՄԱՆ ՄԻ ՔԱՆԻ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
(2020 Թ. ԱՇՆԱՆԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՅՄԻ ՆԵՐՔՈ)..... 213

Հ. ՓԱՇԱՅԱՆ, Լ. ԲԱԼԱՅԱՆ

ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆ. ՊՐԱՀՅԱՆ
ԳՈՐԾԸՆԹԱՅԸ (2005-2006թթ.) ԵՎ ՌԱՄԲՈՒՅԵՈՒՄ
ՉԲԱՅՎԱԾ ՇԱՄՊԱՅԸ..... 225

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ

Մ. ՂԱԼԱՅԱՆՑ

ԻՆՏԵԳՐՎԱԾ ՈՒՍՈՒՅՈՒՄԸ ՈՐՊԵՍ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆ..... 238

ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հ. ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՄԱՏԵՔՍՏՈՒՄ..... 249

Վ. ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ԶԻՆԾԱՌԱՅՈՂՆԵՐԻ ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՈՐՊԵՍ ԾԱՌԱՅՈՂԱԿԱՆ
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ
ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ..... 263

Ռ. ԺԱՄԿՈՅՅԱՆ

ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐԻ ԵՎ
ԱՆՁՆԱՅԻՆ ԿԱՌՈՒՅՆԵՐԻ ՓՈԽՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐԻ ՄՈՏ..... 270

Մ. ՓԻԼՈՍՅԱՆ, Ռ. ԺԱՄԿՈՅՅԱՆ

ԴԵՌԱՀԱՍՆԵՐԻ ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆԱԿԱՆ
ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐԻ ԵՎ ԱՆՁՆԱՅԻՆ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԻ
ՀԱՄԱՀԱՐԱԲԵՐԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ..... 278

Զ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

ՀԱՅ ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ԽՄԲԵՐԳԱՅԻՆ
ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ՀՈԼՈՒՈՅԹԸ՝ ՄԻՆՉԵՒ ԿՈՄԻՏԱՍ..... 286

ՆՇԱԼՈՒՆՑ

ՀՈՄԵՈՍՏԱԶԻ ՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՄԵԽԱՆԻԶՄԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ
ՇԵՂՈՒՄԵՐԸ ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՏԵՍԱՆԿՅՈՒՆԻՑ..... 293

Ա. ԱՎԱԳՅԱՆ

ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՌԱՐԿԱՅԻ
ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒՄ <<ՀԵՐՈՆՏՈՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ>>
ԹԵՍԱՅՈՎ ՏԵՍԱԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՄՈՏԵՑՈՒՄ..... 301

Վ. ՅԱՐԱՄԻՇՅԱՆ

ՎԱՄԻ ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԱԶԴԵՅՈՒԹՅԱՆ ՀԱՂԹԱՀԱՐՄԱՆ
ՈՒՂՂՈՒԹՅԱՄԲ ՏԱՐՎՈՂ ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ... 309

Լ. ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ, (METRIS BV)

ԱՌԻՏԻԶՄԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ ԱՆԸՆԴՀԱՏ ՌԵԺԻՄՈՒՄ
ԿՐԾՈՂՆԵՐԻ ՎԱՐՔԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՀԱՎԱՔԱՐՈՒՄԸ ԵՎ
ԱՌԱՅ ՍԹԵՄԻ ԳԵՐԶԱՅՆԱՅԻՆ ՎՈԿԱԼԻԶԱՅՄԱՆ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՌԻՏԻԶՄԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՄԱՆ
ՆԱԽԱԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ
ԲԱԶՄԱԶՈՓ ԵՎ ԲԱԶՄԱՅՈՒՆԿՅՈՒՆԱԼ ՉԱՓՈՒՄՆԵՐԻ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ..... 317

ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Գ. ԱՐԶՈՒՄԱՆՅԱՆ

ԴԱՏԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆԸ..... 335

Տ. ԳԵՎՈՐԳԱՆ

ՀԱՆՑԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱԶՄԱԿՈՒԹՅԱՆ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԸ՝ ԸՍՏ ԱՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ ԵՎ ՀՀ ՆՈՐ
ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔԻ ՆԱԽԱԳԾԻ..... 345

Ս. ԶԱՔԱՐՅԱՆ

ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՉՃԱՆԱԶՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆԳԱՍԱՆՔԸ
ՈՐՊԵՍ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԶԱՆԳՎԱԾԱՅԻՆ
ԽԱԽՏՄԱՆ ԼՐԱՅՈՒՑԻՉ ԳՈՐԾՈՆ..... 351

Լ. ՍՈՒԼԵՅՄԱՆՅԱՆ

ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ԳՈՐԾ..... 360

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Գ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ, Մ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ԷՄՊԻՐԻԿ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԿԱՆՈՆԻ
ՎԵՐԱԶԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄՆ ԱՌԱԶԱԴԵՍ ՎԵՐԼՈՒԾԱԿԱՆ 376

ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԱՌՈՒՄՈՎ ԵՎ ԴՐԱ ՄՈՂԵԼԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	
Ա. ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ, Ա.ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ	
ՀՀ ԲՅՈՒՋԵՏԱՑԻՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԵՎ ՄԱԿՐՈՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՅԼ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԻ ՄԻՋԵՎ ՓՈԽԿԱՊՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	386
Ա. ՂԱԶԱՐՅԱՆ	
ՎԱՐԿԱՅԻՆ ՍՔՈՐԻՆԳԻ ԵՎ ԱՆՁԻ ՆՈՒՑՆԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾՈՒՄԸ ՄԵՔԵՆԱՅԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՄԲ.....	398
Ռ. ՄԱՆԳԱՍԱՐՅԱՆ, Մ.ՄԱՆՈՒՉԱՐՅԱՆ	
ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԿԱՊԻՏԱԼԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՐԴԻ ՄԻՏՈՒՄՆԵՐԸ.....	404
Ս. ՄԻՆԱՍՅԱՆ	
ԿԵՆՍԱՆՎԱԶԱԳՈՒՅՆ ՇԵՄԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐԸ ԱՀ-ՈՒՄ	419
Հ. ՄԱՅԱՂՅԱՆ	
ՀՀ - ՈՒՄ ԲՈՒԺԱՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂԱԿԱՆ ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ.....	436
ԳՐԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ	
Ս. ԽԱՆՅԱՆ	
ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱՐԺԵՔ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ՝ ԾՐԱՐՎԱԾ ԳԱԼԻՔԻՆ....	445
Զ.ՄԱՌԱԶՅԱՆ	
«ՀՆՉՈՂ ՁԱՅՆԵՐ» ԳՐՔԻ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՊՈԼԻՖՈՆԻԱՆ.....	452
Ն. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ	
ՄԱՍՈՒՆՈՒՄ ԵՎ ՄԱՍՈՒՆԻՑ ԱՆԴԻՆ. ՌՈԼԱՆԴ ՇԱՌՈՅԱՆԻ «ԷՐԳՐԻ ԱՍՏՎԱԾՆԵՐԸ» ԳԻՐՔԸ	460